

ЦЕНТЪР ЗА
ИЗСЛЕДВАНЕ НА
ДЕМОКРАЦИЯТА

Диалог за отбрана и демокрация

Укрепване на свободата

11 ноември 2025 г.

зала „Роял“, хотел „София Балкан Палас“

Встъпителни думи на д-р Огнян Шентов

Уважаеми г-н Желязков.

Уважаема госпожо Шулеруд,

Уважаеми дами и господа,

Днес започваме нашия диалог в условията на една сурова реалност: Изкуственият интелект прекроява глобалния баланс на силите, точно както някога ядрената технология през 20-и век. Това не е просто технологична еволюция; това е геополитическо земетресение, което пренарежда световния ред.

Докато Съединените щати и Китай се надпреварват за превъзходство в областта на изкуствения интелект, Европа с право търси да ускори собствения си път към технологичен суверенитет. Но това е надпревара не само за икономическо предимство или пазарен дял; то е фундаментален сблъсък за бъдещето на нашия демократичен начин на живот. Става въпрос за това кой ще определя правилата и етичните норми на следващата дигитална ера.

Изкуственият интелект действа като мощен ускорител на заплахите, с които вече се сблъскваме и ги усилва до неузнаваемост. Противниците използват генерирани от изкуствения интелект дийпфейкове и сложни бот-мрежи, за да водят масирана информационна война, целяща да подрони общественото доверие и да поляризира обществата ни с безпрецедентна скорост и мащаб. Това е „артилерията“ на дезинформацията.

Но за да разберем ситуацията истински, трябва да видим цялата картина. Тази технологична вълна се разбива в бреговете на една постоянна хибридна война. Както е отбелязано в последния ни брийф, с който разполагате, това включва физически актове на саботаж, кибератаки срещу критична инфраструктура като енергийни мрежи и подводни кабели, и системно завладяване на държавата и нейните институции по модела на т.нар. „Кремълски наръчник“. Този модел, създаден да разяжда демокрацията отвътре чрез корупция и външно влияние, е една от най-коварните заплахи.

В резултат географията на конфликта се промени. От критичната уязвимост на региона на Черно море, където асиметриите в нашето сътрудничество ни правят уязвими, до завладяването на държавата в Латинска Америка – фронтвата линия вече не е ясно очертана. Тя преминава през интегритета на нашите институции, стабилността на пазарите ни и състоянието на обществения дебат. Всяка от тези сфери е поле на непрекъснати и интензивни атаки.

Това сливане на разнородни заплахи – технологични, хибридни и корупционни – изисква не просто корекция, а фундаментална промяна в стратегическото ни мислене. Вече не можем да разделяме „отбрана“ и „демокрация“. Трябва да възприемем нова стратегическа онтология, в която защитата на демокрацията е синоним на отбранителна политика. Здравето на институциите ни е толкова важно за националната сигурност, колкото и капацитетът на нашите въоръжени сили.

В тази нова стратегическа онтология отговорът ни не може да бъде фрагментиран или изолиран. Не бива да бъркаме регулирането на вредни технологии – като манипулативния изкуствен интелект – със задушаване на иновациите. Ако бизнес моделът на една индустрия зависи от разрушаване на демократичната тъкан на нашите общества, ние не бива да стимулираме нейния растеж.

Нашият стратегически императив е да използваме регулациите, публичните ресурси и политики не като спирачка на прогреса, а за насърчаване на технологичното ни развитие. Целта трябва да бъде изграждането на дигитална инфраструктура, която по своята същност е в съответствие с нашите фундаментални ценности.

Създаването на такава дигитална инфраструктура е практически безсмислено, ако институциите ни са вътрешно отслабени от корупция и външно влияние. По същия начин защитата на изборите ни от дезинформация е безполезна, ако не защитаваме и независимите медии и гражданското общество. Те са „имунната система“ на устойчивата демокрация, тази жизнена обществена тъкан, която помага да противостояим на пропагандата на завладяните медии и авторитаризма.

Затова колективната ни задача е ясна: трябва да изградим система – социална, икономическа и технологична – която по своята същност да бъде по-устойчива, адаптивна, сигурна и насочена към бъдещето.

И връщайки се към темата на днешното събитие – в крайна сметка не става дума само за отбрана, а за постигане на устойчива, силна демократична обществена система. Това е императивът на „Укрепване на свободата“.